Forskningsinstituttenes fellesarena

Stortingets Næringskomite

Oslo, 16.10.2026

Innspill til statsbudsjett 2027 fra FFA, forskningsinstituttene

Vi viser til vår anmodning om å møte i komiteens budsjetthøring og vil med dette kommentere regjeringens budsjettforslag Nærings- og fiskeridepartementet Kap 920 Norges forskningsråd, post 70, post 71 og post 73.

Styrking av næringslivets konkurransekraft krever investering i forskning og innovasjon

«Forsking er viktig for å styrke Noregs konkurransekraft og fornye samfunnet», skriver regjeringen i budsjettforslaget for 2027. Og "Forskning og innovasjon er avgjørende for et omstillingsdyktig næringsliv". Det er lett å være enig i. EU og våre naboland satser på forskning og innovasjon som en nødvendighet for omstilling, innovasjon og konkurransekraft, og det må Norge også. Men i årets budsjettforslag ser vi ikke de store ambisjonene.

Forskning og utvikling får samlet en realnedgang på 1,1% fra 2026 i regjeringens budsjettforslag. Samtidig står Norge overfor store utfordringer innen samfunnssikkerhet og krevende omstillinger fra petroleumsavhengig økonomi til grønn industri og bærekraftig velferdssystem, øke yrkesdeltakelse og ta i bruk trygge digitale løsninger i alle samfunnsområder. Vi må sikre at retningsvalgene som gjøres og virkemidlene som brukes er fundert på beste kunnskap. Stortinget har et mål om at FoU-bevilgningene i statsbudsjettet skal utgjøre 1% av BNP, men i årets forslag er andelen nede i 0,88% av BNP. Vi må tilbake til 2019 og 2020 for å finne år da vi nådde 1%-målet. Denne utviklingen må snus.

Forskningsinvesteringene må brukes systematisk og treffsikkert

Det koster å investere i forskning, men det er dyrere å la være. I tråd med Norges og resten av Europas mål, mener FFA at en må trappe opp samlet investering i forskning til 3% av BNP. For å mobilisere næringslivets egen investering i FoU, må statens investeringer i en overgangsperiode økes til1,25 % av BNP innen 2030. Det vil si 64 mrd kr eller en økning fra regjeringens forslag på 51,5 mrd til ytterligere 3,1 mrd. kr pr år til 2030. Danmark og Finland ligger på 1,0%, Finland har vedtatt å øke nivået til 1,2% innen 2030. Selv med fluktuasjoner i BNP, er dette en relevant og anerkjent målestokk på FoU-intensitet i samfunnet.

Evalueringer viser at bedrifter som samarbeider med forskningsmiljø har høyere verdiskaping i ettertid. Høy forskningsintensitet er fellesnevneren for selskapene som er de nye vekstmotorene globalt. Det potensialet må vi ta ut også i Norge. Vi støtter derfor målet om at næringslivet skal øke sin FoU-aktivitet til 2% av BNP. Den faktiske andelen er i dag kun ca 0,9%. Skal forskningsintensiteten økes, fordrer det økt og mer treffsikker offentlig investering i FoU for å styrke forskningssamarbeid mellom bedrifter og anvendte forskningsmiljø og utløse bedriftenes egne forskningsinvesteringer. Bevilgningene i Forskningsrådet til slikt forskningssamarbeid er imidlertid redusert over tid. Slik svekkes bedriftenes tilgang til uavhengig, anvendt forskning med god kvalitet, og dermed potensialet for økt konkurranseevne og verdiskaping.

Samfunnets investering i FoU må være treffsikker. SkatteFunn er budsjettert til 4,1 mrd kr i provenyeffekt i 2027, en økning fra 3,6 mrd kr i 2026. Dette er store midler i en ordning som har vokst mye og som må gjøres mer treffsikker. Vi mener derfor det er positivt at regjeringen i budsjettforslaget varsler at Finansdepartementet sammen med NFD og KD, skal utrede endringer i Skattefunn-ordningen som skal stimulere økt FoU-innsats i næringslivet, blant annet gjennom samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer. Vi ser frem til at mulige forslag blir sendt på høring våren 2027.
Budsjettforslaget for 2027 svarer ikke ut behovet for økt innsats i næringsrettet forskning for å styrke norsk konkurransekraft og innovasjonstakt. Det kuttes 300 MNOK i bevilgningene til virkemiddelapparatet fra NFD og KDD, og det foreslås at det ikke lyses ut midler i Grønn plattform i

Postboks 5490, Majorstuen 0305 Oslo Tlf 915 46 610 Epost: agnes.landstad@abelia.no

2027. Tvert imot omprioriterer regjeringen midler fra det næringsrettede virkemiddelapparatet til andre formål på statsbudsjettet. Satsing på forsvar og beredskap nevnes her, og det er selvsagt viktig. Men vi vil argumentere for at forskning og innovasjon i næringsliv, forskningsmiljøer og øvrig sivil sektor er helt avgjørende for å styrke forsvar, samfunnssikkerhet og beredskap. Virkemidlene for forskning og innovasjon over næringsdepartementets budsjett er helt sentrale her. For øvrig foreslås det også et kutt i FoU på Forsvarsdepartementets budsjett på 380 MNOK.

Internasjonalt samarbeid om forskning og teknologiutvikling er avgjørende

Skal Norge fortsatt være verdensledende på noen områder og greie de store samfunnsomstillingene, må vi samarbeide med omverdenen om forskning og teknologiutvikling. EUs rammeprogram for forskning og innovasjon er avgjørende, og norske aktører må delta aktivt. Samlet henter norske bedrifter og FoU-miljø mer forskningsmidler i rammeprogrammet enn Norge betaler i kontingent. Enda viktigere er det at norske virksomheter får tilgang til løsninger og teknologi i forskningsfronten gjennom samarbeidet. Forskningsinstituttene konkurrerer godt og står for 1/3 av den norske deltagelsen i rammeprogrammet. Den resultatbaserte ordningen Retur-EU er avgjørende for at norske forskningsinstitutter med i gjennomsnitt 10% grunnbevilgning skal ha mulighet til å delta og samarbeide med norske bedrifter og offentlige virksomheter i EUs program, og det er avgjørende at Retur-EU ordningen videreføres som foreslått. Samarbeid også i EUs neste forsknings- og innovasjonsprogram og konkurranseevnefond (EKF) vil bli avgjørende for norsk konkurranseevne, samfunnssikkerhet og innovasjon.

FFA er godt fornøyd med følgende forskningsprioriteringer i budsjettforslaget:

- FIN, NFD og KD vil utrede endringer i Skattefunn-ordningen med formål at ordningen, beregna til 4,1 mrd NOK i 2027, i større grad skal stimulere mer FoU-innsats i næringslivet, bl.a. gjennom samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer. Dette arbeidet bidrar vi gjerne til.
- Regjeringen understreker at 2027 vil være et viktig år for å vurdere og forberede fortsatt norsk deltakelse i programsamarbeid med EU. Deltakelse i Horisont Europa har hittil gitt netto større beløp til norsk forskning enn det Norge har betalt i kontingent for å delta. Den viktigste effekten er likevel effekten av tilgang til ny forskning og teknologi for næringsliv, offentlige virksomheter og for forskningsmiljøene.

Målretta investering i forskning som tas i bruk er nødvendig for at Norge skal styrke konkurranseevne og produktivitet i næringslivet. FFA har følgende konkrete forslag for 2027:

- NFD Kap 920 Norges forskningsråd, post 70 og 72 Tilskudd til næringsrettet forskning økes med til sammen 147 MNOK ut over regjeringens budsjettforslag for å opprettholde nivået fra 2026. Forskningsmidlene må brukes på virkemidler som utløser næringslivets forskningsinvesteringer og øker bruken av forskningsresultater i samfunnet. Dvs til Innovasjonsprosjekt i Næringslivet, Kompetanse- og samarbeidsprosjekt, Senter for forskningsdrevet innovasjon og Grønn plattform. Se gjerne til EUs partnerskap som modell for samarbeid og samfinansiering mellom bedrifter, forskningsmiljø og myndigheter for å nå felles mål.
- NFD Kap. 920, post 73: Grunnfinansiering primærnæringsinstitutter (NOFIMA, Sintef Ocean) må styrkes med 9,0 MNOK for å opprettholde nivået fra 2026 (prisvekst), slik en gjør for andre forskningsinstitutter. Uten priskompensasjon vil en svekke matsikkerhet, -beredskap og konkurransekraften i blått og grønt næringsliv.
- Grønn plattform videreføres med utlysning i 2027. Foreløpig tyder evaluering av ordningen på at den er treffsikker, og endelige anbefalinger om justering må få konsekvens fra 2028.
- Foreslått kutt i bevilgning på 70 MNOK fra KDD til FORREGION reverseres, en ordning som mobiliserer bedrifter i regionene til forskningsbasert innovasjon. Ordningen mobiliserer godt og må reverseres hvis næringslivet i regionene skal lykkes med omstilling og styrket konkurransekraft.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Forskningsinstituttenes Fellesarena organiserer 33 selvstendige non-profit forskningsinstitutter og -konsern som fyller kriteriene for grunnfinansiering fra sektordepartementene via Forskningsrådet. De utgjør til sammen 7200 årsverk og 12 mrd. kr i årlig omsetning, hvorav 1,4 mrd kr fra utlandet. Samfunnsoppdraget krever at instituttene skal bidra med forskning av høy kvalitet og relevans til anvendelse i næringsliv, forvaltning og i samfunnet for øvrig. Norge har i sin instituttsektor et velfungerende apparat for anvendt, tverrfaglig og målrettet forskning og problemløsning som bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Studier viser at forskningsinstituttene holder høy faglig kvalitet, har stor vitenskapelig publisering, høy siteringsfrekvens og henter hjem en stor andel av EU-midlene.
Forskningsinstituttene er sentrale forsknings- og innovasjonspartnere for bedriftene og offentlige virksomheter og fungerer som akseleratorer for innovasjon og omstilling i samfunnet. Instituttene bygger bro mellom grunnleggende forskning og private og offentlige virksomheters behov for ny kunnskap og nye løsninger.